

Силабус
навчальної дисципліни
Соціальна педагогіка
2024–2025 навчальний рік

Освітньо-професійні програми *Початкова освіта*.
Спеціальність *013 Початкова освіта*
Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*
Рівень вищої освіти *перший*

1. Контактна інформація викладача

Викладачка	кандидатка педагогічних наук, доцентка катедри педагогіки Анжеліка ЛЕСИК асистентка катедри педагогіки Карина КОВАЛЬ
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/tolkachova/ https://bdpu.org.ua/koval-karyna-valentynivna/
Контактний тел.	+380502448396 +380507749144
Е-mail викладачки:	as_lesyk@ukr.net karinka.koval1307@gmail.com
Графік консультацій	відповідно до графіку індивідуальних консультацій (за попередньою домовленістю),

2. Опис навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна та індивідуальна робота	Звітність
3/90	16	14	60	залік

Семестр: весняний.

Мова навчання: українська.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Ключові слова: соціальна педагогіка, соціально-педагогічна діяльність, соціальне виховання, соціальна адаптація, соціальне середовище, соціальна реабілітація, соціальна профілактика, соціальна допомога, інклюзія, соціальні групи.

Предмет навчальної дисципліни: закономірності, принципи, форми та методи соціально-педагогічного впливу на особистість у процесі її виховання, соціалізації та адаптації в соціальному середовищі.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти професійних знань, умінь та компетентностей, необхідних для здійснення соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на соціалізацію, підтримку, адаптацію та інтеграцію особистості в суспільство; формування розуміння особливостей соціального виховання, профілактики та розв'язання соціальних проблем, а також забезпечення готовності до роботи з різними соціальними групами, особливо з вразливими категоріями населення.

Основні компетентності та результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності		Програмні результати навчання (за стандартом)
1	загальні	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
2		ЗК 5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
3	фахові	ФК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.	ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
4		ФК 2. Здатність орієнтуватися в	ПРН 3. Критично оцінювати

	інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.	достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
5	ФК 10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
6	ФК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.	ПРН 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будьякої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.
7	ФК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи	ПРН 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

3. Перелік тем навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1–2. Соціальна педагогіка як наука: теоретичний аспект

Мета та завдання соціальної педагогіки. Принципи соціальної педагогіки. Функції соціальної педагогіки. Методи та технології організації освітньої діяльності соціального педагога. Основні категорії соціальної педагогіки: соціальне виховання; соціальне середовище; соціальна адаптація; соціальна реабілітація; соціальна профілактика; соціальна допомога. Зв'язок соціальної педагогіки з суспільними науками.

Тема 3. Особливості професійної діяльності соціального педагога в закладах загальної середньої освіти

Нормативно-правове регулювання діяльності соціального педагога. Напрямки діяльності соціального педагога. Сфери соціально-педагогічної роботи соціального педагога в ЗЗСО. Види професійної діяльності соціального педагога в ЗЗСО. Специфіка професійної діяльності соціального педагога в інклюзивному освітньому просторі.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Специфіка роботи соціального педагога із неблагонадійними сім'ями

Сім'я як головний інститут розвитку особистості та її функції. Специфіка виховання у неблагонадійних сім'ях. Соціальна робота із неблагонадійними сім'ями в ЗЗСО. Основні завдання соціального педагога під час роботи із неблагонадійними сім'ями. Моделі соціальної допомоги неблагонадійним сім'ям

Тема 5. Соціальна робота із здобувачами освіти групи ризику

Загальні підходи до визначення понять «ризик», «групи ризику», «соціально-педагогічний ризик». Фактори ризику, що впливають на здобувачів освіти. Типологія здобувачів освіти групи ризику. Моделі соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю групи ризику. Методика соціальної роботи із дітьми групи ризику.

Змістовий модуль 3.

Тема 6. Соціальна робота в закладах освіти як протидія насильства у сім'ї

Нормативно-правове регулювання протидії насильства в сім'ї. Типи насильства та їх вплив на особистість дитини. Особливості визначення та протидії домашньому насильству. Методи соціальної роботи з дітьми, що стали жертвами домашнього насильства.

Тема 7. Особливості взаємодії соціального педагога з учнями яким характерна девіантна поведінка

Специфіка девіантної поведінки: біологічні, психологічні та соціальні теорії. Причини та види девіантної поведінки учнів ЗЗСО. Соціальна робота із учнями, що мають прояви девіантної поведінки в системі ЗЗСО.

Тема 8. Професійний розвиток та особисте зростання соціального педагога

Кар'єрний розвиток соціального педагога. Педагогічна культура соціального педагога. Професійно важливі якості соціального педагога

4. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування навчальних занять. Відвідування навчальних занять (лекційних і практичних занять), контрольного заходу (заліку) є обов'язковим. За об'єктивних обставин навчання може здійснюватися в он-лайн режимі.

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати за графіком консультацій (подати конспект лекції; навчальні й контрольні завдання, передбачені тематичними планами практичних занять).

Політика щодо підготовки здобувачів до практичних занять. Підготовка до практичних занять включає: ознайомлення із силабусом і робочою програмою навчальної дисципліни, тематичними планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, посібників, монографій, законодавчих і нормативних документів та інших рекомендованих джерел; написання плану (стислового конспекту) відповідей на питання для обговорення, виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають перебувати в

безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм “Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті” (<http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-sayt.pdf>): самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилаючись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно з визначеним графіком.

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в БДПУ (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-BDPU.pdf>) та Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/kryter_ocin_2021.pdf).

5. Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність

Сервісні програмні засоби загального призначення (персональний комп'ютер, загальнонавчальні комп'ютерні програми й операційні системи, програмні засоби для контролю і вимірювання знань, умінь і навичок студентів); електронні бази даних (електронні енциклопедії, підручники, посібники, довідники та словники; бібліотеки електронної наочності); наочність (мультимедійні презентації, навчальні фільми).

6. Схема оцінювання:

Змістовий модуль	Тема	Поточне оцінювання				Підсумковий тест	Сума				
		Практичне завдання	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Модульний контроль						
ЗМ 1	T1–2	2	2	1	5	50	100				
	T3	2	2	1							
ЗМ 2	T4	2	2	1	5			50	100		
	T5	2	2	1							
ЗМ 3	T6	2	2	1	5					50	100
	T7	2	2	1							
	T8	2	2	1							

7. Список рекомендованих джерел:

1. Алексєнко Т. Ф. Соціальна педагогіка. *Енциклопедія освіти* / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 940.
2. Гавриленко С. О. Особливості ведення службової документації соціального педагога закладу освіти. Суми : НВВ КЗ СОІППО. 2022. 48 с.
3. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність освітніх закладів : навч.-метод. посіб. / В. Л. Андрєєнкова, В. В. Байдик, Т. В. Войцях, О. А. Калашник та ін. Київ : ФОП Нічога С. О. 2020. 196с.

4. Знобей О. В., Полянничко А. О. Виховна взаємодія соціального педагога з важковиховуваними підлітками. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 10 (28). С. 186–196.
5. Знобей О. В. Теорія і практика соціальної педагогіки / соціальної роботи. *Плекаємо особистість : наук.-метод. альманах*. Вип. 7. Полтава, Лубни : Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. С. 111–115.
6. Карпич І. Особливості формування державної політики України щодо запобігання та протидії домашньому насильству в контексті соціальної роботи. *Věda a perspektivy*. 2023. № 6 (25). С. 56–65.
7. Клим М. І., Ревть А. Б. Проведення профілактичних тренінгових занять як напрям діяльності соціального педагога. *Молодий вчений*. № 2 (78). 2020. С. 426–430.
8. Козирев М. П. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 352 с.
9. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
10. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» денної та заочної форм навчання / Сокаль В. А. Рівне : НУВГП, 2020. 189 с.
11. Лещук Г. В. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми. *Обдаровані діти – скарб нації* : матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 18–22 серпня 2021 року). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 315–318.
12. Методичні рекомендації щодо соціально-педагогічної підтримки дітей з девіантною поведінкою / укладач О. О. Мішкулинець. Мукачево, 2019. 40 с.

13. Міхеєва О.Ю. Соціальна педагогіка : курс лекцій. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 429 с.
14. Моргай Л. А. Особливості діяльності соціального працівника у роботі з неблагополучними сім'ями. *The scientific heritage*. 2022. № 85. Vol. 2. С. 38–40.
15. Моргай Л. А. Робота соціального працівника з проблемними сім'ями. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Вип. 79. Т. 1. С. 227–230.
16. Подолання насильства щодо дитини: координація дій. URL : https://www.unicef.org/ukraine/media/4181/file/viol_coord.pdf (дата звернення: 28.08.2024).
17. Помпа В. О. Соціально-психологічна робота з асоціально спрямованими сім'ями. *Актуальні питання соціально-педагогічної та початкової освіти* : збірник наукових і науково-методичних праць / редкол. І. М. Шимко, І. О. Талаш. Вип. 5. Кривий Ріг : КДПУ, 2019. С. 148–153.
18. Психологія девіантної поведінки особистості : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. : О. Д. Сафін, С. П. Байда. Умань : Візаві, 2021. 202 с.
19. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
20. Смеречак Л. І. Інклюзивна складова професійної компетентності соціальних педагогів. *Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору* : монографія / за редакцією С. П. Архипової, О. П. Лещинського. Черкаси : ЧНУ. 2020. С. 165–176.
21. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 352 с.
22. Соціальна робота в умовах сучасних викликів: досвід і перспективи розвитку : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Палагнюк, О. Л. Файчук. Миколаїв : Ємельянова Т. В., 2022. 511 с.

23. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики : колективна монографія / за редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 342 с.
24. Соціальна робота і соціальна освіта в умовах сьогодення: проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія / С. Калаур, Н. Олексюк, Г. Олійник, Л. Петришин та ін.; за ред. О. Сороки, Г. Лещук. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. 288 с.
25. Соціальна робота: реалії та виклики часу : навч.-метод. посіб. / кол. авт. С. О. Омельченко, В. І. Тернопільська, Н. М. Чернуха, Я. О. Співак та ін. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
26. Соціальна робота: реалії та виклики часу : навч.-метод. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
27. Чуйко О. Місія і роль соціального педагога в розбудові освітнього середовища закладу освіти. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Соціальна робота.* 2019. № 1 (5). С. 41–46.